

SĂRBĂTORI pentru SUFLET

Ioan Bianu - părintele bibliologiei românești

Preot Vasile SECRIERU

Cărturarul ardelean, Ioan Bianu, s-a născut la 18 septembrie 1856, în satul Făget, județul Alba, a învățat la Blaj. În anul 1876, s-a înscris la Facultatea de Litere din București. Profesorul August Treboniu Laurian, „văzînd testimonium numai cu „eminențe” și scris latinește”, l-a desemnat custode la Biblioteca Centrală a Universității, iar, în 1879, distinsul bibliograf, Alexandru Odobescu l-a adus la Societatea Academică, în singurul post de „scriitor – arhivar - bibliotecar” al acestei instituții, pentru ca, în 1884, să fie confirmat în funcția de bibliotecar.

Bianu a organizat Biblioteca Academiei, înzestrînd-o cu un număr mare de manuscrise, cărți și periodice. Sub conducerea sa, au fost alcătuite primele trei volume din *Bibliografia românească veche* (1508 - 1830), editate între anii 1903-1936 și *Catalogul manuscriptelor românești* (3 vol., 1907 - 1931). A editat mai multe texte românești vechi: *Predicile* lui Antim Ivireanul, *Psaltirea* lui Dosoftei ș.a. A fost unul dintre autorii reformei ortografice din 1904, inițiată de Academia Română.

A condus Biblioteca Academiei, în perioada (1879 - 1935), pe care tot el a organizat-o după principiul științific. A fost membru al Academiei Române și președintele ei (1929 - 1932). Timp de 56 ani s-a aflat în slujba acestei instituții științifice supreme.

Cu sprijinul unui alt mare bibliograf, Alexandru Sădi Ionescu, a aranjat biblioteca după cele mai moderne principii, adoptînd și clasificarea zecimală. Bianu, împreună cu colaboratorii săi, a avut drept scop să adune în Biblioteca Academiei întregul patrimoniu al culturii românești; să facă din bibliotecă un adevărat centru bibliografic; să ridice un local spațios și adecvat pentru templul cărții, construit după cele mai avansate tehnologii arhitectonice, după modelul bibliotecilor occidentale. Paralel cu întocmirea *Bibliografiei românești vechi* 1508 - 1830), Bianu a fost preocupat de realizarea *Cataloagelor manuscrise românești*, *Catalogul manuscriselor grecești*, *Bibliografia publicațiilor periodice* și *Catalogul documentelor istorice*. Aceasta a necesitat o muncă migăloasă, aridă, căreia i s-au dedicat Remus Caracas, G. Nicolaiasa, C. Litzica ș.a. Tot lui i se datorează elabo-

rarea planului bibliografic, aprobat de Academia.

Evidențiind unul din rolurile pe care trebuie să-l aibă Academia, Bianu aprecia că acest înalt for științific are o dublă răspundere: „de a strânge în biblioteca ei toate rămășițele scăpate de nimicire din viața intelectuală scrisă a trecutului nostru, precum și toată producțiunea din zilele noastre; apoi obligațiunea de a folosi bine și păstra în bună stare averea nemărginit de prețioasă, care astfel se adună an după an tot mai bogată în colecțiunile noastre”.

Ioan Bianu a cercetat și comentat mai multe reviste: *Gazeta Transilvaniei*, *Românul*, *Tribuna*, *Cultura creștină* din Blaj și *Analele Academiei*.

S-a ocupat de sistematizarea colecțiilor și a manifestat o mare pasiune în adunarea documentelor. Fiind trimis în Italia, mai apoi la Paris, pentru specializare în filologie, el n-a avut ochi decît pentru biblioteci, cataloage și bibliografii.

Munca și priceperea sa s-au răsfrînt asupra tuturor bibliotecilor din țară, prin donații de cărți, sfaturi, conferințe. A inițiat colaborarea cu marile biblioteci ale lumii, cu care făcea schimb de publicații și informații documentare.

Sextil Pușcariu, distins filolog român, îl considera pe Bianu unul dintre cei mai iscușiți organizatori de instituții: „Prin talentul și pregătirea sa, Ion Bianu a fost indicat să devină unul din filologii și istoricii noștri literari de frunte”.

Dimitrie Guști, ilustru sociolog român, îl caracteriza astfel pe Ioan Bianu: „Prin faptul că ai dat țării singura bibliotecă de erudiție a neamului. La curent cu progresele științei bib-

liotecare, care este biblioteconomia, ai făcut ca Biblioteca Academiei să fie cel puțin egală oricărei biblioteci mari din Apus ... Ai reușit astfel să ridici biblioteconomia la înălțimea unei științe superioare, care s-ar putea numi Bibliografia, adică știința cărții în sensul cel mai cuprinzător și nobil al cuvîntului”.

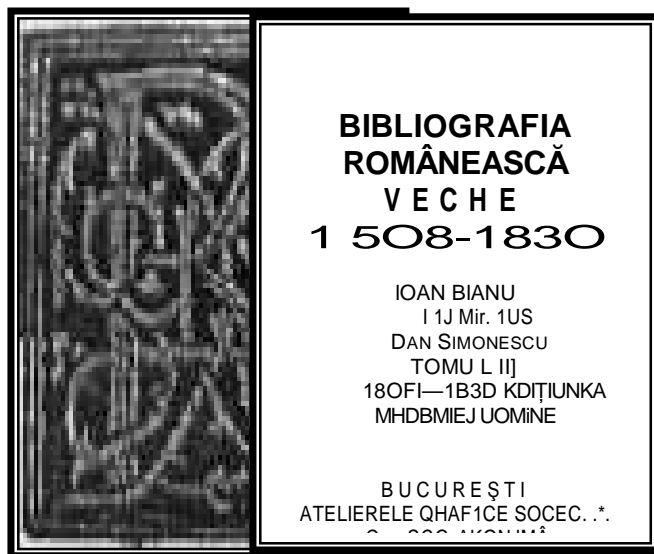
Marele cărturar Nicolae Iorga își amintea că, deși Biblioteca Academiei era puțin înzestrată cu lucrări de istorie, îi era de mare folos, deoarece aici puteau fi găsite principalele colecții: *Pertz*, *Muratori* și altele. „*Lucram de zor prin odăița cu puțini cetitori, încălzită de amețeau, cu serviciul făcut cum se putea, dar cu temuta autoritate a d-lui Ion Bianu, șeful, care apărea cu ochii de pisică pînditoare, dîrz în păr, suptire în mustăți, ca să prindă cea mai mică abatere a funcționarului sau a cetitorului ...*”.

Cea mai reprezentativă lucrare, semnată de Ioan Bianu, este *Bibliografia românească veche 1508 - 1830*, despre care istoricul Nicolae Iorga menționa că este o lucrare științifică și în același timp artistică, care „e una din mîndriile noastre ...”.

Bibliografia românească veche 1508 - 1830 a apărut în IV volume. Primul volum (1903) s-a constituit treptat prin publicarea în fascicule, începând din anul 1898. Următoarele volume au apărut în anii 1910 (II), 1936 (III), 1944 (IV), toate la aceeași tipografie - „Atelierele grafice Socec”.

În colecțiile Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, se păstrează vol. III și IV a acestei lucrări: *Bibliografia românească veche 1508 - 1830*, vol. III (1809 - 1830), semnată de Ioan Bianu, Nerva Hodoș și Dan Simonescu, București, tipărită la Atelierele grafice Socec

& Co., Soc. Anonimă, 1912 - 1936, 777 p.; *Bibliografia românească veche* 1508 - 1830, vol. IV. Adăogiri și îndreptări, aparținând lui Ioan Bianu și Dan Simonescu, București, imprimată la Atelierele grafice Socec & Co., Soc. Anonimă Română, 1944, 372 p. În volumul III sunt descrise 832 lucrări, alcătuite de autori români și tipărite în România sau peste hotarele ei, în anii 1508-1830. Volumul IV este structurat în două părți: în prima parte sunt supuse analizei 491 de cărți necunoscute autorilor *Bibliografiei românești vechi* 1508 - 1830 și nedescrise în cele

trei volume anterioare; a doua parte include descrierea bibliografică a 341 lucrări, înregistrate în cele trei volume ale Bibliografiei. Aceste monumentale volume, precum și alte lucrări, au fost donate Bibliotecii de către Asociația culturală „Pro Basarabia și Bucovina”, Filiala „C. Negri” din Galați.

Elaborarea *Bibliografiei românești vechi* 1508 - 1830 a presupus o muncă asiduă și

titanică din partea tuturor celor care au contribuit la apariția acestei „Biblii”. Materialul utilizat l-au constituit documentele din fondul Bibliotecii Academiei Române, dar și bibliotecile publice sau particulare, din țară sau străinătate. Au fost consultate, de asemenea, contribuțiile din domeniul cunoașterii cărții vechi românești, a mai multor cercetători: N. M. Popescu, I. Roșu, A. Filimon, O. Ghibu, A. Veress, Al. David, P. Mihailovici, Th. Bălan, Gh. Bran, D. P. Bogdan, C. Lacea, P. Constantinescu-Iași, C. Tagliavini ș.a. Lucrarea conține mai multe gravuri de o calitate înaltă, care reprezintă niște documente prețioase ce fac referire la istoria artei grafice românești, cât și la preocupările artistice. Este prezent și un bogat indice analitic, pentru nume onomastice, toponomastice și pentru titlurile cărților descrise.

Ioan Bianu aprecia că *Bibliografia românească veche* 1508 - 1830 este „cea mai prețioasă colecțiune de material de documente pentru istoria vechei noastre literaturi și pentru istoria artei tipografice la noi”.

Această deosebită lucrare ne aduce o rază de lumină asupra unor probleme controversate: înlocuirea limbii slavone vechi cu cea românească, circulația cărții în spațiul românesc ș.a. Ea reprezintă o sursă nescăpată de informații prețioase pentru istoricii literari și cei de artă.

Dan Simonescu, unul din colaboratorii acestei lucrări, arăta că *Bibliografia românească veche* este mai mult decât un catalog descriptiv al cărților românești vechi din perioada 1508 - 1830, „este o înfățișare sistematică a tuturor elementelor de cultură românească pînă la 1830, în măsura în care ele s-au arătat sub forma tiparului”.

Înainte de a trece la cele veșnice, Ioan Bianu lăsa în grija urmașilor: „... să continuați cu același devotament și cinste ca și în trecut a servi Academia, spre a o ține ferită de relele și abuzurile care dărimă moralmente și materialicește atîtea instituții de tot felul în această frumoasă și bogată patrie a noastră pe care am avut fericirea să o vedem întregită cum o visam în copilăria noastră ...”.

Nicolae Iorga a avut un respect deosebit pentru Bianu, astfel, la moartea acestuia, în 1935, afirma: „S-a dus întemeietorul cel adevărat, păzitorul statornic și harnicul străjer al cărților, așa de multe și de scumpe, aflate, așezate, catalogate și cu strășnicie apărute de dînsul, însuși sufletul viu al Academiei Române, zeul ei tutelar, viu acolo pentru eternitate - Ioan Bianu”. El a jertfit totul pentru interesele Academiei, „a cărei rînduială constituie un ajutor neprețuit pentru cercetători și o mîndrie pentru țară”.

Toată viața sa, Ioan Bianu a slujit cu multă fidelitate Cartea și Știința, fiind unul dintre cei mai iluștri cărturari români ai secolului XX.

Bibliografie:

1. Bianu, Ioan, Hodoș, Nerva, Simonescu, Dan. *Bibliografia românească veche 1508 - 1830*, vol. III (1809 - 1830), București, Atelierele grafice Socec & Co., Soc. Anonimă, 1912 - 1936.
2. Bianu, Ioan, Simonescu, Dan. *Bibliografia românească veche 1508-1830*, vol. IV (Adăugiri și îndreptări), București, Atelierele grafice Socec & Co., Soc. Anonimă Română, 1944.
3. *Bibliografia românească modernă (1831 - 1918)*, vol. I (A - C), București,

Ed. Științifică și Enciclopedică; Societatea de Științe Filologice din R. S. România, 1984.

4. *Biblioteca*, București, anul III, nr. 11 - 12, 1992, P. 2-13.
5. *Dicționar enciclopedic*, vol. I (A-C), București, Ed. Enciclopedică, 1993.
6. Gălătescu, Cornelia. *Contribuții bibliologice și cercetări de arhivă*, Cluj-Napoca, Ed. „Philobiblor” a Bibliotecii Centrale Universitare „Lucian Blaga”, 1995.
7. Iorga, Nicolae. *O viață de om așa cum a fost*, vol. I, București, Ed. N. Stroilă, 1934.
8. Idem. *Oameni care au fost*, Chișinău, Ed. Cartea Moldovenească, 1990.
9. *Magazin bibliologic*, Chișinău, nr. 1, 1994, P. 18 - 22.
10. Simonescu, Dan, Buluță, Gheorghe. *Scurtă istorie a cărții românești*, București, Ed. Demiurg, 1994.
11. *Studii și Cercetări de Bibliologie, serie nouă*, voi. XIII, București, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, 1974, P. 12 - 13.
12. Theodorescu, Barbu. *Istoria bibliografiei române*, București, Ed. Enciclopedică Română.

**Beethoven
își băga
capul în apă
rece înainte
să compună.**